

CÔNG TÁC VẬN ĐỘNG QUẦN CHÚNG CÓ TÍN NGƯỠNG TÔN GIÁO THỜI KỲ ĐỔI MỚI HIỆN NAY

HOÀNG MẠNH ĐOÀN*

Trong công cuộc Đổi mới hiện nay, công tác vận động quần chúng là nhiệm vụ quan trọng, thể hiện lập trường chính trị có tính nguyên tắc của Đảng ta.

Quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo ở nước ta chiếm tỷ lệ khá đông (riêng quần chúng theo đạo Công giáo khoảng gần 6 triệu người) sống chủ yếu ở vùng nông thôn.

Hiện nay, quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo đã có nhiều thay đổi theo hướng tích cực trong đời sống và xã hội. Tuy nhiên, họ cũng còn gặp nhiều khó khăn, hạn chế: trình độ dân trí nói chung còn thấp, tỷ lệ tăng dân số còn ở mức cao so với bình quân cả nước, đời sống phần lớn quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo còn ở mức thấp, một số còn mặc cảm, tự ti... Một số phần tử xấu cấu kết với lực lượng bên ngoài, lợi dụng khó khăn, hạn chế về kinh tế và nhận thức của quần chúng, đã và đang tuyên truyền, xuyên tạc đường lối chính sách của Đảng và Nhà nước ta, kích động quần chúng gây mất đoàn kết, mất ổn định cục bộ ở một số địa phương. Do vậy, công tác vận động quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo hơn bao giờ hết phải được đặc biệt coi trọng. Để làm tốt công tác này cần chú ý một số vấn đề sau đây:

* TS. Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh.

Thứ nhất, cần nắm vững đặc điểm tâm lý - xã hội, tâm tư, nguyện vọng, nhu cầu của quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo.

Phần lớn quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo yên tâm sống “tốt đời, đẹp đạo”, tích cực, hăng hái lao động, sản xuất, tích cực hưởng ứng và tham gia các phong trào cách mạng ở địa phương. Họ có niềm tin vào chế độ, Đảng và đội ngũ cán bộ.

Quần chúng có tín ngưỡng, tôn giáo muốn được nâng cao trình độ, muốn được học tập để tiếp thu những tri thức mới; muốn được nâng cao đời sống vật chất và tinh thần, muốn được giao lưu và muốn được xã hội đối xử công bằng.

Bên cạnh đó, nhu cầu của quần chúng có tín ngưỡng, tôn giáo hiện nay là có việc làm ổn định, muốn có điều kiện chữa bệnh tốt hơn, muốn vươn lên làm giàu, muốn sống tốt đời đẹp đạo, xây dựng quê hương giàu mạnh, văn minh.

Thứ hai, nắm vững mức độ hiểu biết của quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo về những vấn đề có liên quan đến vận động quần chúng thực hiện đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước.

Qua kết quả điều tra xã hội học ⁽¹⁾ tại một số tỉnh thuộc đồng bằng Bắc bộ cho thấy: Có 74,37% nhân dân; 90,34% cán bộ chính quyền và cán bộ Đảng cấp xã và 90,77% cán bộ đoàn thể hiểu rõ được quyền lợi và nghĩa vụ của mình trong việc thực hiện đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước. Có 55,61% nhân dân, 74,48% cán bộ chính quyền và cán bộ Đảng cấp xã và 69,37% cán bộ đoàn thể cho rằng họ rất tin tưởng vào Quy chế dân chủ ở cơ sở sẽ được thực hiện tốt ở địa phương. Chỉ có 0,69% nhân dân không hiểu gì về quyền lợi và nghĩa vụ của mình, 35,70% chưa tin lắm và 2,75% không tin Quy chế dân chủ ở cơ sở sẽ được thực hiện tốt ở xã.

Thứ ba, quá trình vận động quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo cần chú ý tới tác động của tâm lý tiểu nông.

Sự tác động của tâm lý tiểu nông đối với quá trình vận động quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo hiện nay thể hiện ở các mặt sau:

Trong việc bàn bạc, quyết định những vấn đề liên quan đến nhu cầu, lợi ích của cả cộng đồng, của các đoàn thể thì tâm lý tiểu nông thể hiện rõ trở ngại hơn là thúc đẩy. Vì người có tư duy tiểu nông không nhìn thấy vấn đề ở phạm vi tổng quát, toàn diện, ở tầm nhìn xa mà chỉ nhìn thấy và giải

quyết vấn đề ở phạm vi nhỏ lẻ, cục bộ. Họ thường đặt lợi ích cá nhân lên trên lợi ích cộng đồng.

Tâm lý tiểu nông sẽ làm cho người lãnh đạo, quản lý có sự nhìn nhận, đánh giá và ứng xử với người có tín ngưỡng tôn giáo một cách hẹp hòi, mặc cảm, định kiến.

Thứ tư, cần chú ý tới tác động của tâm lý tôn giáo.

Giáo lý, lễ nghi tôn giáo luôn hướng con người tới Chân - Thiện - Mỹ nên góp phần ngăn chặn các hành vi vô đạo đức, trái luân thường đạo lý. Người có tín ngưỡng tôn giáo tin rằng “thần thánh” sẽ trừng phạt những người có tội lỗi, gian dối, bất hiếu với cha mẹ, trộm cắp, ngược đãi vợ con,... nên ở mức độ nào đó, vùng nông thôn có đồng bào theo các tôn giáo đã hạn chế được phần nào tiêu cực xã hội, những hủ tục lạc hậu. Kết quả khảo sát thực tiễn cho thấy: Có 98,7% quần chúng có tín ngưỡng tôn giáo thực hiện nghiêm chỉnh nghĩa vụ của người công dân. Điều này phù hợp với nội dung, yêu cầu, mục đích công tác vận động quần chúng thời kỳ hiện nay.

Mặt khác, do tác động của nhiều lễ nghi tôn giáo, nên tâm lý tự tôn, tự trọng đã hình thành và lưu giữ ở người nông dân có tín ngưỡng, tôn giáo. Người nông dân có tín ngưỡng tôn giáo muốn đạo lý luôn được coi trọng trong gia đình, tôn ti trật tự, nề nếp gia phong, kỷ cương, phép nước luôn được giữ vững.

Bên cạnh những tác động tích cực, tâm lý tôn giáo cũng có những tác động tiêu cực.

Ngày nay, niềm tin tôn giáo có chiều hướng gia tăng, các yếu tố “thánh thần” được đề cao, nên số lượng tín đồ của các tôn giáo ngày càng tăng, quy mô, hình thức tổ chức của các tôn giáo ngày càng lớn, đa dạng, thời gian tổ chức nghi lễ dài ngày hơn, thường xuyên hơn. Một số phần tử xấu lợi dụng Quy chế dân chủ ở cơ sở để tuyên truyền mê tín dị đoan, đòi tự do tôn giáo với ý đồ xấu làm nảy sinh những vấn đề phức tạp, khó khăn trong công tác vận động quần chúng. Mặt khác, do lực lượng lao động bị cuốn hút vào các tổ chức hội đoàn giáo hội, vào các buổi lễ, rước, cầu kinh, niệm phật,... gây tốn kém thời gian, tiền của của nhân dân.

Do ảnh hưởng tâm lý tôn giáo: “con người có cung, có số, có mệnh” cho nên đã dẫn con người đến chỗ cam chịu, sống dĩ hoà vi quý, ngại

đấu tranh, ngại va chạm,... Mặt khác, do mê tín dị đoan, tin vào tướng số, nên nảy sinh nhiều hủ tục, tệ nạn xã hội. Điều này gây khó khăn, cản trở cho công tác vận động quần chúng vùng có đồng bào theo các tôn giáo, tín ngưỡng(**).

Chú thích

** Bài đã đăng trên *Tạp chí Tâm lý học*, số 1/2006.

1. *Tâm lý xã hội trong quá trình thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở*. Nxb. CTQG, Hà Nội, 2004.